

Beslutningsforslag nr. B 44. Fremsat den 15. november 1985 af Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Lenger (VS), Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Tinning (VS).

Forslag til folketingsbeslutning

om en undersøgelseskommission vedrørende forholdene i Afghanistan og i de af Israel besatte områder

Folketinget pålægger regeringen at nedsætte en undersøgelseskommission med det formål at undersøge civilbefolkningens vilkår i det besatte Afghanistan og i de af Israel besatte områder. Særlig skal følgende forhold undersøges:

- a. Omfanget af overtrædelser af civiles rettigheder, krænkelser af menneskerettighederne, deportationer, terrorhandlinger mod befolkningen, forholdene i fængsler og lejre, behandlingen af fanger m.v.
- b. Antallet af omkomne som følge af okkupationerne.
- c. Flygtningeproblemerne i og omkring de besatte områder.

d. Den israelske kolonisering i de besatte områder og dennes konsekvenser for den palæstinensiske befolknings vilkår.

e. Omfanget af sovjetiske terrorbombninger og angreb på landsbyer i Afghanistan,

Kommissionen skal gennem besøg i de besatte områder, afholdelse af høringer, indsamling af materiale osv. belyse disse forhold og afgive en samlet offentlig redegørelse.

Regeringen opfordres til at undersøge mulighederne for at oprette kommissionen i samarbejde med andre lande, som ikke har alt for nære relationer til de to besættelsesmagter.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Den israelske besættelse af Vestbredden, Golan-højderne m.v. og den sovjetiske besættelse af Afghanistan hører til blandt de groveste krænkelse af princippet om den nationale selvbestemmelsesret, som i øjeblikket finder sted.

Derfor har den palæstinensiske og den afghanske befolkning et særligt krav på international støtte og ikke alene politisk støtte, men også konkret humanitær støtte til enhver mulig mildning af de utålelige forhold, som civilbefolkningen på grund af okkupationerne lever under.

Begge de to besættelsesmagter følger krænkelsen af den nationale selvbestemmelsesret op med vidtgående og stadige krænkelse af de humanitære principper for civilbefolkningens rettigheder, som er indeholdt i bl.a. FN's menneskerettighedserklæring, Genèvekonventionernes bestemmelser om civile, såredes og fangers rettigheder under krig osv.

Også dette indebærer, at den palæstinensiske befolkning og den afghanske befolkning har et særligt krav på konkret international støtte, et særligt krav på, at den internationale offentlighed søgelys rettes mod disse forhold.

Her vil det have stor betydning, at et land som Danmark – helst, hvis det kan lade sig gøre, i samarbejde med andre lande uden alt for tætte relationer til stormagterne – opretter en undersøgelseskommision, hvis resultater bør være både gennemarbejdede, dybtgående, sammenfattende og ikke mindst internationalt troværdige.

Det vil givetvis være nyttigt for en sådan kommission at undersøge forholdene under to besættelsesmagter for at kunne drage sammenligninger og få et større perspektiv at arbejde ud fra.

Selve undersøgelsesarbejdet vil i sig selv være en støtte til de undertrykte folk. Kommissionen forudsættes at søge adgang til at bese de besatte områder, undersøge forhold i lejre og fængsler, bombede landsbyer, hospitaler osv.

Besættelsesmagterne vil givetvis være noget kølige over for disse besøg af kommissionen, men den skal ikke lade sig affærdige.

Selve afholdelsen af høringer og indsamlingen af rapporter, vidneforklaringer osv. vil også i sig selv være en støtte.

Det fremgår, at hovedsigtet med forslaget er humanitært. På det politiske plan findes der i den ene konflikt kun én løsning, nemlig at Sovjet trækker sig ud af Afghanistan (og at det i den forbindelse så vidt overhovedet muligt søges undgået at Sovjets indflydelse blot erstattes af en anden stormagt). I den anden konflikt er den langsigtede løsning naturligvis mere kompliceret, men på kort sigt og umiddelbart er løsningen for så vidt angår de israelske besatte områder enkel, nemlig at disse besættelser bringes til ophør.

Både den afghanske og den palæstinensiske befolkning står i deres befrielseskamp over for den størst tænkelige magtkoncentration, henholdsvis direkte over for Den røde Hær og den af USA finansierede og støttede israelske krigsmagt.

For begge befolkninger gælder det, at de ikke har umiddelbar udsigt til ved egne politiske og militære midler at kaste besættelsesmagterne ud.

De må se frem til endnu en periode med undertrykkelse og store afsavn, udemokratiske militære undtagelsestilstande, flygtningelejre, tortur i fængsler, krigs ofre osv.

Der findes allerede i dag en hel del tilgængeligt materiale om de to okkupationer og forholdene under disse, men en række meget væsentlige forhold er dog endnu ikke tilstrækkeligt belyst, f.eks. spørgsmålet om antallet af civile ofre i Afghanistan, hvor Information den 22. december 1984 kunne oplyse, at mindst en million menes dræbt under sovjetiske terrorbombardementer og represalier, mens det i bogen »Konflikternes Verden«, Røde Kors 1985, oplyses, at »over 100.000« er dræbt i konflikten.

Blandt de dårligt belyste forhold kan også nævnes forholdene i de områder af Libanon, som har været under israelsk besættelse (og de områder, der fortsat holdes af israelske lydstyrker).

Mange kilder har her oplyst om israelske massakrer (der tænkes ikke her på massakrerne i Sabra- og Shatilalejrene). Bl.a. dokumenterede TV-avisen den 24. marts 1985 gennem en fremragende og afskyvækkende optagelse, at israelske styrker som led i en hævnaktion foretog en massakre mod en landsby og nedskød civile.

Også omfanget af tortur i de israelske fængsler på Vestbredden er utilstrækkeligt belyst, fordi der lægges hindringer i vejen for opklaringsarbejdet.

Endvidere må virkningerne af den i august gennemførte skærpede sikkerhedslovgivning for den besatte vestbred, som bl.a. giver militæret øget adgang til at internere (administrativ arrest), udvide fængslerne osv., nøje belyses.

Statsministeren har over for Israel udtrykt kritik af disse forhold (se Berlingske Tidende den 6. september 1985).

Også forlydender om, at afghanske børn tvangsforflyttes til Sovjet til opdragelse uden deres forældres godkendelse eller viden herom (se Information den 6. august 1985) må nøje undersøges, ligesom omfanget af krænkelser af Røde Kors-mærket f.eks. i forbindelse med bombninger af hospitaler må kortlægges (se Information den 17. september 1985).

Bemærkninger vedrørende undersøgelseskommissionens arbejde

Den under beslutningsforslagets litra a nævnte undersøgelse vedrørende krænkelser af civiles, fangers og såredes rettigheder bør omfatte overtrædelser af bl.a. følgende folkeretlige bestemmelser:

- Genèvekonventionerne om beskyttelse af ofre for væbnet konflikt, om behandling af krigsfanger, om syge og sårede civile, om besættelsesmagtens behandling af civile og internerede,

om respekten for Røde Kors-mærket osv.

- FN-konventionerne vedrørende flygtninge, afskaffelse af alle former for racediskrimination, om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. FN-deklarationen om beskyttelse mod tortur,, FNs menneskerettighedserklæring osv.

Ifølge det tilgængelige offentlige materiale om de to besættelsesmagters optræden er der sket omfattende krænkelser af de ovennævnte konventioner i de okkuperede områder.

Kommissionen bør sammensættes af mennesker, der ikke har hverken stærkt proamerikanske, prozionistiske eller prosovjetiske tilbøjeligheder, i hvert fald mennesker, som uforfærdet vil gå i lag med opgaven og ikke vige tilbage for de vanskeligheder, den givetvis vil medføre.

Det skal understreges, at det naturligvis vil være udmærket og godt for undersøgelsens troværdighed, om der både deltager mennesker med konservativ og med marxistisk grundholdning.

Der bør både deltage forskere og lægfolk.

Regeringen skal stille de nødvendige midler til rådighed for arbejdet og om nødvendigt søge bevilling til dette.

Regeringen bør indbyde lande som Jugoslavien, Nicaragua, Østrig, New Zealand og de øvrige nordiske lande til at deltage i oprettelsen af kommissionen.

Sideløbende med afholdelse af høringer, indsamling af oplysninger m.v. bør kommissionen udgive delrapporter over resultaterne. Kommissionens arbejde skal afsluttes med en samlet rapport, der skal tilgå regeringerne og parlamenterne i de lande, der har oprettet kommissionen, og som skal offentliggøres på besættelsesmagternes og de besatte folks sprog.